

Natuurtoets Schiphorst Wageningen

Onderzoek naar beschermde soorten en gebieden op en rond het terrein van de voormalige boomkwekerij Schiphorst te Wageningen

Definitief

Wageningen Universiteit

Grontmij Nederland B.V.
Arnhem, 29 oktober 2010

Verantwoording

Titel : Natuurtoets Schiphorst Wageningen

Subtitel : Onderzoek naar beschermde soorten en gebieden op en rond het terrein van de voormalige boomkwekerij Schiphorst te Wageningen

Projectnummer : 297914

Referentienummer : 99056742

Revisie :

Datum : 29 oktober 2010

Auteur(s) : mr. A.H. Tuitert

E-mail adres : daniel.tuitert@grontmij.nl

Gecontroleerd door :

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door :

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Velperweg 26
6824 BJ Arnhem
Postbus 485
6800 AL Arnhem
T +31 26 355 83 55
F +31 26 445 92 81
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel.....	4
1.3	Werkwijze.....	4
2	Wettelijk kader	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	5
2.3	Flora- en faunawet	6
2.4	Beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur	7
3	Gebiedsbeschrijving.....	9
3.1	Inleiding.....	9
4	Resultaten	11
4.1	Inleiding.....	11
4.2	Beschermde gebieden	11
4.3	Beschermde soorten.....	12
5	Conclusies.....	15
6	Literatuurlijst.....	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In voorbereiding op de mogelijke herinrichting van het voormalige terrein van boomkwekerij Schiphorst aan de noordzijde van Wageningen, heeft Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR) Grontmij gevraagd een natuurtoets uit te voeren. Naar aanleiding van een quick scan, uitgevoerd door Arcadis in januari 2010, is namelijk vast komen te staan dat de aanwezigheid van vleermuizen en jaarrond beschermde vogelsoorten in het plangebied niet op voorhand zijn uit te sluiten.

Tijdens dit onderzoek is gekeken of de gebouwen in het plangebied daadwerkelijk door vleermuizen of jaarrond beschermde vogelsoorten worden gebruikt. Daarbij is de vraagstelling onder te verdelen in een aantal deelvragen:

- worden de gebouwen gebruikt door vleermuizen?
- welke functie hebben de gebouwen voor de vleermuizen (zomerverblijf, kraamkolonie, paarverblijf)?
- om welke soorten gaat het?
- zijn er geschikte boomholtes die gebruikt worden door vleermuizen?
- wordt het terrein nog op een andere manier gebruikt door vleermuizen en wat is de betekenis van dit gebruik (jachtterrein, vliegroutes)?
- voor de gebouwen: zijn er huismussen en gierzwaluwen die van de gebouwen gebruik maken om te nestelen?

1.2 Doel

Doel van het onderzoek is om de aan- of afwezigheid van jaarrond beschermde vogelsoorten en vleermuizen in en rond het plangebied vast te stellen. Op basis van de uitkomsten van het veldonderzoek wordt een effectbeschrijving en -beoordeling gemaakt, waarmee kan worden bepaald of door de ingreep verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving voor natuur worden overtreden.

1.3 Werkwijze

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van bestaande bronnen en eerdere inventarisaties om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Daarnaast is gericht veldwerk uitgevoerd in de periode mei – september 2010 door ecologisch adviesbureau Ekoza. Naar vleermuizen is gekeken gedurende twee avonden en twee ochtenden in de periode mei-juli. In het najaar is nog twee keer met de batdetector gezocht naar paarverblijven van vleermuizen. Voorafgaand aan de vleermuisbezoeken is gekeken naar aanwezigheid van jaarrond beschermde vogelsoorten.

2 Wettelijk kader

2.1 Inleiding

De bescherming van natuurwaarden is in ons land opgedeeld in soortenbescherming (Flora- en faunawet) en gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet 1998 en beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur). In dit hoofdstuk worden de verschillende kaders nader toegelicht.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) in oktober 2005 zijn door Nederland de internationale verplichtingen vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving verankerd. Ingevolge artikel 10a, eerste lid Nb-wet, wijst de minister van LNV gebieden aan ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Projecten, plannen of handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn op grond van artikel 19d Nb-wet verboden. Ook projecten, plannen of handelingen die buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden kunnen verboden zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. Gedeputeerde Staten – of in uitzonderingsgevallen de minister van LNV – kunnen een vergunning verlenen voor activiteiten die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De vergunning wordt pas afgegeven nadat een zogenaamde 'habitattoets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en dat er geen significante verstoring van soorten optreedt.

De Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (LNV 2005b) onderscheidt een aantal stappen in de Nb-wet procedure. De Handreiking is echter nog niet aangepast aan de wijzigingen die voortvloeien uit de wetwijziging van 1 februari 2009. Onderstaand zijn de stappen uit de Handreiking weergegeven, aangepast aan de wetwijziging van 1 februari 2009.

Oriëntatiefase

In de oriëntatiefase (voortoets) wordt onderzocht of een plan, project of handeling (samen kortweg aangeduid als 'activiteit'), gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

De oriëntatiefase kan drie uitkomsten hebben:

1. er zijn geen schadelijke gevolgen te verwachten. Er is geen vergunningsaanvraag of andere vervolgstap noodzakelijk;
2. er zijn mogelijk schadelijke effecten op de kwaliteit van een natuurlijke habitat of de habitat van een soort, maar deze zijn zeker niet significant. Er dient (mogelijk) een vergunning te worden (aan)gevraagd, na het uitvoeren van een 'verslechteringstoets' (zie 'verslechteringstoets');
3. het optreden van significant negatieve effecten kan niet worden uitgesloten. Er dient (mogelijk) een vergunning te worden aangevraagd, na het uitvoeren van een 'passende beoordeling' (zie 'passende beoordeling').

Verslechteringstoets

In een verslechteringstoets dient te worden nagegaan of door een project, plan of handeling een kans bestaat op een verslechtering van een natuurlijke habitat of de habitat van een soort. Hiertoe dienen alle relevante aspecten van de activiteit in kaart gebracht te worden.

De verslechteringstoets heeft twee mogelijke uitkomsten:

1. de verslechtering is aanvaardbaar. Het bevoegd gezag verleent vergunning;
2. de verslechtering is onaanvaardbaar. De vergunning wordt geweigerd.

Passende beoordeling

Met een passende beoordeling wordt vastgesteld of door een activiteit er een kans bestaat op een significant negatief effect. Dit op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, waarbij alle aspecten van de activiteit op zichzelf én in combinatie met andere activiteiten of plannen worden geïnventariseerd en getoetst.

De passende beoordeling kan drie uitkomsten hebben:

1. er treedt, al dan niet na het toepassen van mitigerende maatregelen, geen aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen op en er is tevens geen sprake van een verslechtering van een natuurlijke habitat of de habitat van een soort. Er is geen vergunning noodzakelijk;
2. er treedt, al dan niet na het toepassen van mitigerende maatregelen, geen aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen op, maar er is wel sprake van een verslechtering van een natuurlijke habitat of de habitat van een soort. Vergunning wordt verleend, mits de verslechtering niet onaanvaardbaar is (zie 'verslechteringstoets');
3. er treden, al dan niet na het toepassen van mitigerende maatregelen, (mogelijk) wel significant negatieve effecten op. Dan volgt toetsing aan de zogeheten ADC-criteria:
 - er zijn geen geschikte Alternatieven.
 - er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
 - er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Slechts als aan al deze drie criteria is voldaan, mag het bevoegd gezag vergunning verlenen. Indien er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dan dient eerst door de minister van LNV aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd alvorens toestemming of mag worden verleend. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang in dat geval beperkt.

2.3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet sinds 1 april 2004 in bescherming van inheemse soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten geldt krachtens art. 2 van de Flora- en faunawet de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt eenieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Voor de bij wet aangewezen soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en ruimtelijk gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet. Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10) en voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13). Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan dient daarvoor in bepaalde gevallen een ontheffing aangevraagd te worden.

In de Flora- en faunawet worden beschermde soorten middels een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) ingedeeld in drie verschillende beschermingsniveaus.

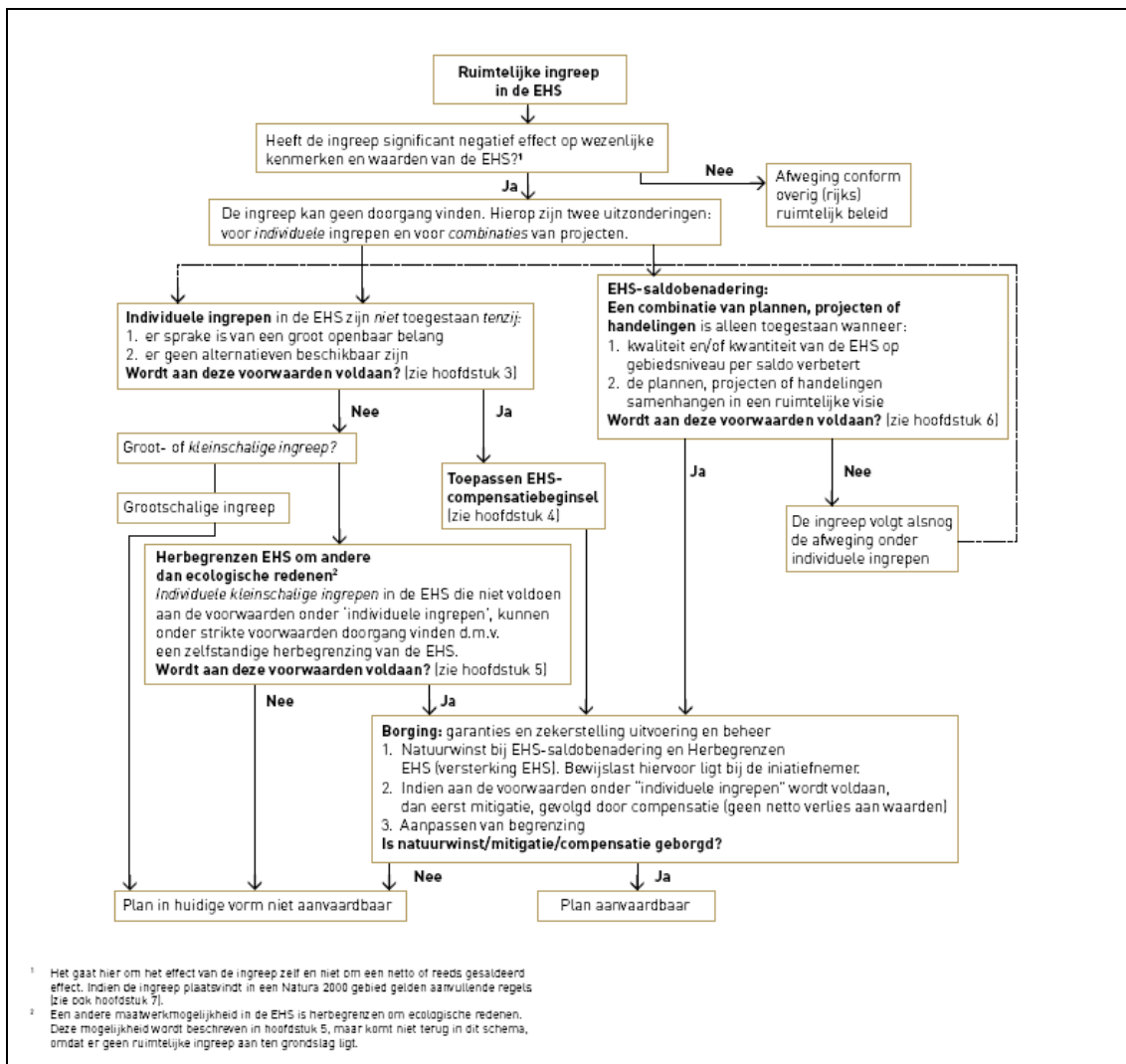
- Het lichtste beschermingsregime geldt voor algemeen beschermde soorten (tabel 1 AMvB). Ten aanzien van deze soorten geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij activiteiten die te maken hebben met ruimtelijke ingrepen of beheer, mits de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt. Bij andere activiteiten moet wel een ontheffing worden aangevraagd. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de algemene zorgplicht. Er zal altijd gezocht moeten worden naar manieren om de negatieve effecten te minimaliseren.
- Het zwaarste beschermingsregime geldt voor de strikt beschermde soorten (tabel 3 AMvB). Ten aanzien van deze beschermde soorten geldt dat altijd een ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. De ontheffing wordt alleen verleend indien uit onderzoek blijkt dat er een bij wet genoemde dwingende reden aan het plan ten grondslag ligt, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.
- Alle resterende beschermde soorten zijn de overige beschermde soorten (tabel 2 AMvB). Ten aanzien van deze soorten is voor ruimtelijke ingrepen wel een ontheffing vereist, tenzij er gewerkt wordt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode biedt organisaties de mogelijkheid om bepaalde beheersmaatregelen of ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren zonder telkens daarvoor een (afzonderlijke) ontheffing te moeten aanvragen. In dat geval geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Het toetsingscriterium voor ontheffingverlening van tabel 2 soorten is het criterium van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Die mag niet in het geding komen.

Vogels vormen een aparte categorie. Voor broedende vogels zijn er vrijwel geen ontheffingsmogelijkheden. Vogels zijn vooral kwetsbaar in hun broedperiode, daarom geldt in ieder geval dat in de buurt waar vogels broeden geen werkzaamheden mogen plaatsvinden in het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus). Het ministerie van LNV heeft daarnaast een lijst opgesteld met vogelsoorten met een vaste rust- of verblijfplaats, welke jaarrond beschermd is. Voor deze soorten moet ook buiten het broedseizoen een ontheffing worden aangevraagd.

2.4 Beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau geregeld, waarin onder andere de bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Het Structuurschema is inmiddels vervangen door de Nota Ruimte.

Bij geplande ingrepen die binnen de EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige waarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij-principe'. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen in de EHS niet zijn toegestaan, tenzij er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

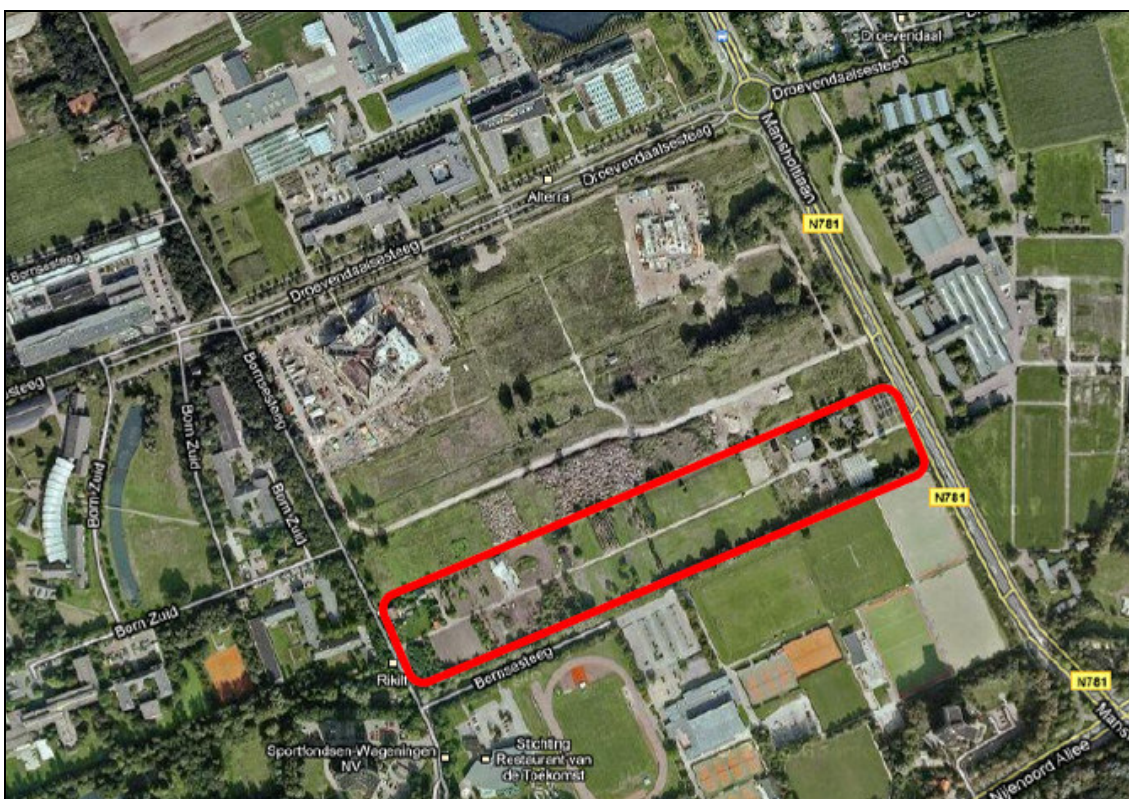

Figuur 2.4: Stroomschema ruimtelijke ingrepen in de EHS (Bron: Spelregels EHS, ministerie van LNV, VROM en provincies).

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Inleiding

Wageningen is gesitueerd waar de Veluwe rand, de Gelderse Vallei en de Rijn aan elkaar grenzen. Het terrein is gelegen ten noorden van het centrum van Wageningen, tussen het terrein van Wageningen UR en het sportterrein De Bongerd in. Op het terrein staan enkele huizen, sommige worden bewoond door studenten, en er staat een boerderij met de bijbehorende opstallen en het woonhuis. Langs de het terrein lopen enkele sloten. Verder bestaat een groot deel van het gebied uit grasland. Midden door het plangebied loopt een onverhard pad.

Figuur 3.1: Ligging van het plangebied.

Het plangebied wordt in de toekomst mogelijk heringericht. Mogelijk wordt het plangebied bij de huidige WUR-campus getrokken en op een dergelijke manier ingericht. De volgende werkzaamheden worden in de toekomst mogelijk uitgevoerd in het plangebied (in willekeurige volgorde):

- (een deel van) de aanwezige vegetatie wordt verwijderd;
- aanwezige bebouwing wordt gesloopt;
- de grond wordt bouwrijp gemaakt, waarna bebouwing plaatsvindt;
- mogelijk worden sloten of delen van sloten gedempt.

Figuur 3.2: Foto's plangebied.

4 Resultaten

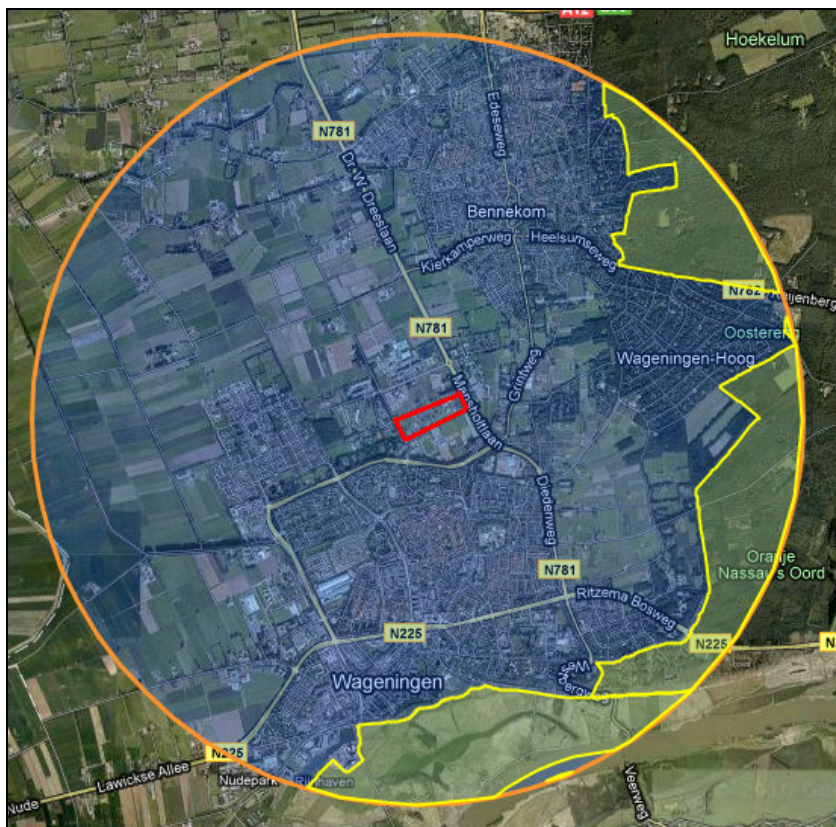
4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek weergegeven. Er wordt achtereenvolgens ingezoomd op de ligging van beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden, Beschermde natuurmonumenten en gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur) en op beschermde soorten (overige en strikt beschermde soorten op grond van de Flora- en faunawet).

4.2 Beschermde gebieden

4.2.1 Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten

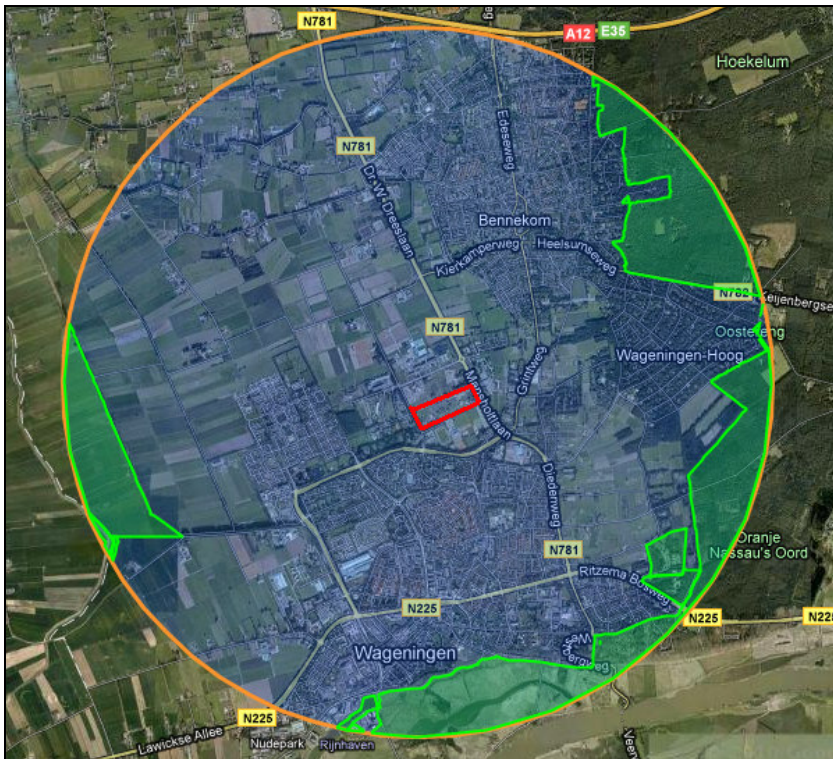
Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied of een Beschermde natuurmonument (zie figuur 4.2). De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden of Beschermde natuurmonumenten liggen op meer dan 1 kilometer afstand van het plangebied. De ingreep kent geen netwerkeffecten (externe werking) die verder reiken dan een kilometer. De wezenlijke kenmerken en waarden van de Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten worden derhalve niet aangetast, waardoor significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor deze gebieden niet aan de orde zijn.

Figuur 4.2: Overzicht ligging Natura 2000 (geel gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd) binnen 3km vanaf het plangebied (oranje cirkel).

4.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 4.3). De dichtstbijzijnde EHS-gebieden liggen op meer dan 1 kilometer afstand van het plangebied. De ingreep kent geen netwerkeffecten (externe werking) die verder reiken dan een kilometer. De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS-gebieden worden derhalve niet aangetaast, waardoor significant negatieve effecten op de EHS niet aan de orde zijn.

Figuur 4.3: Overzicht ligging EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd) binnen 3km vanaf het plangebied (oranje cirkel).

4.3 Beschermde soorten

4.3.1 Flora

Ten oosten van het plangebied zijn in verleden grote aantallen Akkerklokje en Rapunzelklokje waargenomen. Deze zijn vermoedelijk aangeplant of gezaaid en de groeiplaats ligt honderden meters ten oosten van het plangebied. Ten noorden van het plangebied is in het verleden de Brede wespenorchis aangetroffen (Grontmij, 2009). Het plangebied zelf biedt weinig mogelijkheden voor beschermde plantensoorten. Het akkerklokje en rapunzelklokje zijn niet in het plangebied aangetroffen. Mogelijk komt alleen de algemeen beschermde soort brede wespenorchis voor, waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt.

4.3.2 Zoogdieren

4.3.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied en de directe omgeving vormen leefgebied van algemene zoogdiersoorten als muizen, bruine rat, spitsmuizen, mol en egel (Arcadis, 2010). Muizen en ratten komen ook in de huizen in het plangebied voor. Graafsporen en keutels wijzen op de aanwezigheid van de konijnen. Waarnemingen en sporen wijzen op een holencomplex in de strook bebossing ten zuiden van het plangebied. In het perceel dat aan de noordzijde grenst aan het plangebied is door Arcadis een haas waargenomen. Van overige of strikt beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten), zoals eekhoorn of steenmarter, zijn geen sporen in het plangebied aangetroffen.

4.3.2.2 Vleermuizen

Voor de start van het zomeronderzoek is er literatuur geraadpleegd. In 2004 is er op het terrein van Schiphorst en ten noorden hiervan op het terrein van Wageningen UR, vleermuisonderzoek uitgevoerd (Limpens, 2004). Hierbij zijn op het terrein van Schiphorst geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Wel zijn er foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Net buiten het terrein zijn baltsende gewone dwergvleermuizen en gewone grootovleermuizen waargenomen. Rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en ruige dwergvleermuis, die tijdens het onderzoek zijn waargenomen, zijn niet op het terrein van Schiphorst aangetroffen.

Tijdens het zomeronderzoek zijn er twee ochtendrondes en twee avondrondes uitgevoerd om verblijfplaatsen en andere belangrijke locaties voor vleermuizen op de sporen. In het gebied zijn weinig vleermuizen aangetroffen. In het plangebied zijn tijdens de bezoeken slechts enkele waarnemingen van foeragerende en overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De meeste dieren zijn overvliegend waargenomen. Alleen tussen de bosschages bij de boerderij, bij de struikenrij langs de Bornsesteeg en langs de bomenrij bij de sportvelden zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Dit geldt voor zowel de ochtend- als de avondbezoeken. Er zijn geen verblijfplaatsen of vliegroutes aangetroffen.

Tijdens het paarseizoen zijn twee bezoeken afgelegd om te kijken of er paarverblijven in de gebouwen aanwezig zijn. Het eerste bezoek is afgelegd op 28 augustus 2010. Hierbij zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er zijn geen paarroepen gehoord. Het tweede bezoek is afgelegd op 2 september 2010. Ook tijdens dit bezoek zijn geen paarroepen waargenomen. Er zijn slechts enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Figuur 4.3.2: Overzicht foerageergebieden vleermuizen in het plangebied.

4.3.3 Vogels

Tijdens het veldonderzoek is specifiek gelet op het voorkomen van jaarrond beschermde vogelsoorten. In het plangebied zijn huismussen aangetroffen. Er broeden enkele paartjes bij de boerderij (zie figuur 4.3.3). Het gaat om 3-5 paar huismussen. Gierzwaluwen zijn alleen foeragerend aangetroffen. Verblijfplaatsen van deze soort zijn niet in het plangebied aangetroffen. Ook andere jaarrond beschermde vogelsoorten als uilen, spechten en roofvogels zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen.

Figuur 4.3.3: Overzicht verblijfplaats kolonie huismussen.

4.3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Het plangebied is in het verleden goed onderzocht op het voorkomen van amfibieën. Hierbij zijn alleen algemeen beschermde soorten (tabel 1-soorten) aangetroffen, te weten bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander (Arcadis, 2010). In de sloten om het plangebied worden deze algemene soorten verwacht. De ruigere delen van het plangebied, de tuinen en rond de huizen en loodsen, worden mogelijk gebruikt om te overwinteren door amfibieën. In de wateren ten noorden van het plangebied zijn alleen algemeen voorkomende vissoorten aangetroffen (Driedoornig en Tiendoornig stekelbaars, Giebel en Schubkarper) (Grontmij, 2009). Mogelijk dat in de sloten incidenteel stekelbaarsjes voorkomen. Beschermde vissoorten worden in en rond het plangebied niet verwacht. In de omgeving zijn geen beschermde vissoorten waargenomen. De aangetroffen sloten zijn niet geschikt voor de aanwezigheid van deze vissoorten, gezien het lage waterpeil. In het plangebied zijn geen (sporen van) reptielen aangetroffen tijdens de veldbezoeken. Het plangebied bevat ook geen specifiek biotoop voor reptielensoorten als ringslang, hazelworm en zandhagedis.

4.3.5 Ongewervelden

Tijdens de veldbezoeken zijn geen beschermde soorten ongewervelden aangetroffen. Libellen worden langs de sloten wel verwacht. Maar het gaat hier om algemeen voorkomende soorten. Het voorkomen van andere beschermde ongewervelden in het plangebied zijn vanwege het ontbreken van optimale habitats niet te verwachten (Arcadis, 2010).

5 Conclusies

- In het plangebied komen verschillende soorten algemeen beschermde soorten (tabel 1-soorten) voor. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, waardoor het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet niet aan de orde is.
- Het plangebied wordt incidenteel door gewone dwergvleermuizen gebruikt om te foerageren. Er zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen en geen functionele vliegroutes en foerageergebieden. Door de ingreep worden derhalve geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden ten aanzien van vleermuizen. Het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen is derhalve niet aan de orde.
- In de boerderij op het terrein is een kleine kolonie huismussen aangetroffen van 3-5 paartjes. De boerderij zal worden gesloopt, waarbij de vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismussen wordt vernietigd. Door het ophangen van huismussenkasten in de omgeving van het plangebied voorafgaand aan de sloop wordt voorkomen dat de functie van het gebied voor huismussen wordt aangetast. Met het toepassen van deze mitigerende maatregel worden geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden ten aanzien van de huismus. Zekerheidshalve kan Dienst Regelingen van het ministerie van LNV om een zogeheten 'positieve afwijzing' worden verzocht.

6 Literatuurlijst

- Arcadis, 2010. Rapportage quickscan onderzoek Flora- en faunawet planlocatie Schiphorst. Kenmerk B02043/ZC0/010/000080.
- Beersma, P., W. Beersma en A. van den Burg, 2007. Steenuilen. Tirion Natuur.
- Bergmans, W. & A. Zuidervijk, 1986. Atlas van Nederlandse amfibieën en reptielen en hun bedreiging. Vijfde herpetogeografische verslag. KNNV Uitgeverij, Utrecht
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., V. van Laar, C. Smeenk, & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Dijkstra, V. 1999. Vleermuizen in Gelderland. Provincie Gelderland
- Grontmij, 2009. Natuurwaardenonderzoek Wageningen Campus. *Toetsing van de ontwikkelingsplannen aan de wet- en regelgeving voor natuur*. Concept. 19 oktober 2009. Referentienummer 99050387.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Limpens, H. K. Mostert en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen; KNNV Uitgeverij
- Mebs, T. & Scherzinger, W. 2004. Uilen van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn
- Spitzen-van der Sluijs, A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F. G. W. A. Ottburg, R. J. de Boer, P.M.L. Pfaff, W.W. de Wild, D.J. Stronks, R.J.H. Schröder, M.T.de Vos, D.M.Soes, P.Frigge en R.P.J.H. Struijk, 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985 – 2005. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Vogelbescherming Nederland 2004. Rode Lijst Nederlandse broedvogels.
- www.minlnv.nl
- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.wikipedia.org
- www.zoogdiervereniging.nl